

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ТИПОВА ПРОГРАМА

вступного іспиту на здобуття доктора філософії
зі спеціальності:
014 – середня освіта (технічні дисципліни, технології)

Київ – 2021

Пояснювальна записка

014 – середня освіта (технічні дисципліни, технології) – це галузь педагогічної науки про комплексну багатофакторну оптимізацію педагогічного процесу та умов його здійснення в професійних закладах освіти. Вона спрямована на формування змісту професійної освіти та сукупності науково обґрунтованих способів організації педагогічного процесу, що приводить до його вдосконалення.

Процес оптимізації виходить із системних властивостей компонентів педагогічного процесу і базується на показниках його ефективності. Дослідження педагогічних систем здійснюється як вивчення єдиного функціонального цілого.

Складаючи екзамен, пошукувач має показати наукові знання теоретичних основ педагогіки, дидактики, технології та методики навчання, технічних дисциплін володіти категоріальним апаратом педагогіки, психології, філософії та інших суміжних наук, розуміти основні сучасні проблеми освіти, володіти передовим педагогічним досвідом, знати практику підготовки спеціалістів у професійних закладах освіти.

Вступник має виявити знання основних нормативно-правових актів, навчальних планів, програм, підручників, навчальних і методичних посібників, пов'язаних з професійною діяльністю та з галуззю його наукових досліджень.

За напрямом дослідження пошукувачу необхідно знати стан розробки проблеми в теорії і практиці освіти, методологію та технологію наукового педагогічного дослідження, теоретичні й експериментальні методи дослідження, а також питання організації педагогічного експерименту і способи обробки експериментальних матеріалів.

Програма вступного іспиту складається з чотирьох розділів. Перший розділ присвячено науковим основам організації освіти, сучасним її проблемам; другий - загальним питанням дидактики; третій методиці викладання технічних дисциплін; четвертий – методика навчання технологій. Вступник відповідає на одне питання з кожного розділу. Його відповідь має містити крім теоретичних знань ще й практичний аспект, пов'язаний з науковою професійною діяльністю пошукувача.

Розділ 1

Наукові основи організації освіти

1. Історія розвитку системи професійної освіти в Україні.
2. Організація ступеневої підготовки в загальноосвітніх і професійних закладах освіти. Рівні акредитації закладів освіти, їх характеристика.
3. Шляхи вдосконалення системи вищої освіти в законі України "Про освіту" і в Державній національній програмі "Освіта" ("Україна XXI століття").
4. Наступність у діяльності професійних закладів освіти і загальноосвітньої школи.
5. Управління загальноосвітніми і професійними закладами освіти.
6. Стандарти освіти, навчальні плани спеціальностей, програми навчальних дисциплін у професійній освіті.
7. Педагогічний процес у закладах середньої та професійних закладах освіти, його складові (навчання, виховання, розвиток, соціалізація).
8. Виховний процес у загальноосвітніх і професійних закладах освіти, його зв'язок з навчальним.
9. Взаємозв'язок спеціальної, загальноосвітньої і соціально-економічно підготовки в професійних закладах освіти.
10. Проблема адаптації до сучасних умов у системі закладах середньої та професійно-технічної освіти,
14. Інформатизація навчального процесу у закладах загальної професійно-технічної освіти.
15. Міжнародний досвід стану загальної та професійної освіти у провідних країнах.

Розділ 2

Загальні питання дидактики

1. Дидактика як наука, і предмет і основні категорії.
2. Філософські основи дидактики.
3. Психологічні основи дидактики.
4. Цілі як категорія дидактики, їх структура, функції.
5. Принципи, їх функції у педагогічному процесі.
6. Зміст освіти. Різні підходи до визначення змісту освіти.
7. Методи навчання, і класифікації. Особливості методів навчання технічним дисциплінам.
8. Засоби навчання, їх види, функції. Технічні засоби навчання.
9. Підручники і навчальні посібники, їх застосування у педагогічному процесі професійного закладу освіти.

10. Організаційні форми навчання у професійних закладах освіти, їх класифікація.
11. Лекція, основні вимоги до її проведення. Шляхи підвищення ефективності лекцій. Види лекцій. Проблемна лекція, її сутність.
12. Лабораторно-практичні заняття, їх роль у педагогічному процесі.
13. Практика, її види та функції у процесі професійної підготовки студентів.
14. Самостійна робота студентів, її роль у педагогічному процесі.
15. Методи контролю знань, умінь і навичок, їх характеристика.
16. Проблема критеріїв та норм оцінювання знань, умінь і навичок.
17. Система контролю за навчальною діяльністю студентів у професійному закладі освіти.
18. Рейтингова система контролю знань, умінь і навичок.
19. Курсові та дипломні роботи (проекти), їх значення у професійній підготовці фахівця.
20. Якість знань учнів, шляхи її підвищення.
21. Педагогічний процес, його основні складові, їх взаємозв'язок.
22. Закономірності педагогічного процесу.
23. Педагогічний процес як процес управління навчальною діяльністю студентів.
24. Види управління, їх реалізація при викладанні технічних дисциплін.
25. Шляхи підвищення ефективності управління педагогічним процесом.
26. Засоби управління діяльністю студентів при викладанні технічних дисциплін.
27. Індивідуалізація і диференціація педагогічного процесу.
28. Застосування нових інформаційних технологій у педагогічному процесі у закладах загальної та професійної освіти.
29. Аналіз діяльності суб'єктів педагогічного процесу.
30. Характеристика навчальної діяльності студентів у процесі вивчення
31. Види та етапи навчання. Реалізація різних видів навчання у процесі викладання.
32. Сутність педагогічних технологій. Сучасні педагогічні технології в їх застосування у процесі вивчення технології технічних дисциплін.
33. Оптимізація педагогічного процесу.
34. Проблема інтеграції в освіті.

Розділ 3

Методика навчання технічним дисциплінам

1. Розробка дидактичного проекту заняття.
2. Методика аналізу умов педагогічного процесу.
3. Методика формування мотивації студентів до навчальної діяльності.
4. Визначення цілей викладання технічних дисциплін.
5. Обґрунтування принципів викладання технічних дисциплін.
6. Реалізація принципу наочності при викладанні технічних дисциплін.
7. Визначення змісту освіти при проектуванні педагогічного процесу, його особливості при викладанні технічних дисциплін.
8. Методика реалізації міжпредметних зав'язків у процесі навчання технічним дисциплінам.
9. Вибір методів навчання технічних дисциплінам.
10. Застосування методів проблемного навчання при викладанні технічних дисциплін.
11. Методика підготовки і проведення лекцій з технічної дисципліни.
12. Методика підготовки і проведення практичного заняття з технічної дисципліни.
13. Методика підготовки і проведення лабораторного заняття з технічної дисципліни.
14. Методика організації самостійної роботи студентів.
15. Методика організації практики студентів.
16. Методика застосування нових інформаційних технологій у процесі навчання технічним дисциплінам.
17. Методика застосування технічних засобів навчання при викладанні технічних дисциплін.
18. Методика проектування системи контролю при викладанні технічних дисциплін.
19. Методика проектування рейтингової системи контролю при викладанні технічних дисциплін.
20. Методика організації навчально-творчої діяльності студентів при викладанні технічних дисциплін.
21. Методика організації науково-дослідної роботи студентів.
22. Формування інформаційної культури студентів при викладанні технічних дисциплін.
23. Формування екологічної культури студентів при викладанні технічних дисциплін.

Розділ 4

Методика навчання технологій

1. Методологічні основи навчання технологій: фізіологічні, естетичні психологічні, санітарно-гігієнічні, економічні, екологічні.
2. Теоретичні засади трудового, громадянського, національного, художньо-естетичного, економічного, екологічного виховання як напрямів загальної технологічної освіти.
3. Історія розвитку проектно-технологічної освіти: системи трудового навчання.
4. Виробничі технології і їх класифікація. Проектні технології і їх різновиди.
5. Проектно-художня і техніко-технологічна післядипломна педагогічна освіта вчителів технологій.
6. Допрофільне навчання технологій учнів 5-9 класів.
7. Профільне навчання технологій старшокласників у сучасній школі.
Виявлення і підтримка обдарованості дітей і молоді засобами дизайну і технологій.
8. Наступність у проектно-технологічній освіті. Зарубіжний досвід проектно-технологічної освіти.
9. Ергономіка у навчанні технологій учнів загальноосвітньої школи
10. Професійна орієнтація, професійне самовизначення на заняттях з технологій.
Інформаційні, комп'ютерні системи в технологічній освіті.
11. Формування ключових і предметної компетентностей у процесі навчання технологій.
12. Художня та технічна графіка у процесі навчання технологій.
13. Предмет та завдання методики трудового навчання.
14. Методика трудового навчання як галузь педагогічної науки: зміст, завдання та методи їх реалізації.
15. Трудове навчання як шкільний предмет: генезис та сучасний стан трудового навчання як шкільного навчального предмета.
16. Системи трудового навчання: характеристика основних систем трудового навчання (проектна, предметна, операційна та ін.); вимоги до системи трудового навчання у сучасній загальноосвітній школі. Характеристика навчально-методичної документації з трудового навчання.
17. Вчитель трудового навчання: система підготовки вчителя трудового навчання її розвиток.

18. Трудове виховання: місце трудового виховання в системі виховання у загальноосвітній школі; трудове виховання як засіб формування особистості.

19. Політехнічна освіта: суть політехнічної освіти, її значення та роль у період розбудови ринкових відносин; система політехнічної освіти та місце трудового навчання в ній.

20. Профорієнтаційна робота: етапи профорієнтаційної роботи у процесі трудового навчання та їх характеристика.

21. Матеріальна база трудового навчання: шкільні навчальні майстерні (приміщення, обладнання, санітарно-гігієнічні вимоги, правила безпечної роботи); міжшкільні навчально-виробничі комбінати (функції, штати, взаємозв'язки з підприємствами, організація навчально-виховної роботи, господарча діяльність).

22. Методи трудового навчання: класифікація методів трудового навчання; особливості методів трудового навчання; вибір методів трудового навчання у відповідності з цілями, завданнями та характером програмного матеріалу.

Література для підготовки до іспиту

1. О. М. Коберник Проектно-технологічна діяльність учнів на уроках трудового навчання: теорія і методика / В. В. Бербец [та ін.] ; ред. О. М. Коберник. - К. : Науковий світ, 2003. - 172 с.

2. О. М. Коберник Проектування на уроках трудового навчання// Трудова підготовка в закладах освіти. – 2001.-№4 – С.23-26.

3. Корець, М. С. Методика викладання технічних дисциплін : навчальний посібник / М. С. Корець. – Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. – 240 с.

4. Сидоренко В.К. Перспективи галузі „Технологія” в загальноосвітніх навчальних закладах України // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. - № 4. – С. 4-7.

5. Сидоренко В.К. Проектна методика як основа реалізації особистісноорієнтованого навчання // Молодь і ринок. – 2004. - №1. – С. 19-24.

6. Сидоренко В.К. Проектно-технологічний підхід як основа оновлення змісту трудового навчання // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. - № 1. – С. 2-4.

7. Сидоренко В. К., Терещук Г. В., Юрженко В. В. Основи техніки і технології: Навчальний посібник. – К.: НПУ, 2001. – 163 с.
Бордовская Н.В., Реал А,А. Педагогика: Учеб. для вузов. - СПб.: Изд-во "Питер", - 2000. - 304 с. - (Серия "Учебник нового века").

8. Тхоржевский Д.А. Методика трудового обучения и общетехнических дисциплин: учеб. пособ. Для студ. пед. ин-ов по спец. №2120 “Общетехнические дисциплины и труд” / Д.А. Тхоржевский; под ред. док. пед. наук Д.А. Тхоржевского. – [2-е изд., дораб. и дополн.] . –М.: Просвещение, 1982. – 287с.